

ב"ה אורות הראי"ה קוק לפרשת השבוע

פרשת פינחס

וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים.

כפול הוא ענין קדושת השבת. קדושה חיובית וקדושה שלילית אצורה בו. הקדושה השלילית היא זו, ששוללת ממנה את השפעת החול ומחשכיו מלהיות שולטת בעולם, בחיים ובאדם, הפנימי והחיצוני. והקדושה החיובית היא זו, שמנהרת את אור הקדושה, את עדן רוח אלהים חיים וזיו כבודו, בעצמת נעימת ענוגי קדשו, על כל ההויה. רז "זכור²⁸ ושמור²⁹, בדבור אחד נאמרו עם 'וביום השבת שני כבשים'³⁰. ולעומת אלה שתי הקדושות יבאו המוספים, שני כבשים, המורים חדוש קדושה, החודרת גם עד שרשה של הנפש הבהמית, ומגדלת אותה בגידול קודש מראשית צמיחתה וינקותה, בני שנה. והתמימות, ההולכת עם כל קרבן, היא מתיחדת פה ביחוד, לדעת שאף על פי שבעולם הזה אי אפשר שהארה העליונה, של יום שכולו שבת תופיע בשלמותה, מכל מקום מה שמאיר מקדושת השבת במקדש היא קדושה תמימה, נאצלת מאור יום שכולו שבת, "שמה דשלים מכל סיטרין"³¹.

אור ראיה ה.

מתחברת עם ענין קרבן מיוחד של שבת, והארת קדושת שמחתו המיוחדת, אלא שקדושת השבת והבעת שמחתה, בהוראת המוספין, היא מעלה את תכן הקדוש התמידי, שקרבן התמיד מתייחד אליו, למעלה מתאימה כולה לקדושת היום הנשגב במעלתו בתור חמדת הימים. ומתקשרות הנה שתי הקדושות ביחד, עולת שבת בשבתו על עולת התמיד ונסכה, עד שבמעלות הקדש של קדושת השבת לא נמצא שום נקודה שיש שם קדושה כזאת, שהיא מתייחסת לאחד מימות החול. כי כל היום כולו מהחל ועד כלה, עומד הוא בקדושתו המיוחדת, קדושת השבת, בין מצד עקרו, בין מצד תוספתו, בין מצד ערכו הסגולי המעשי, יסוד הקרבן בעצמו, ובין מצד הרגשת השמחה הקדושה, שיש לה גוון מיוחד, קדושת השמחה של שבת קודש, עד שעולת השבת ועולת התמיד, ונסכה, מצטרפות ומתחברות יחד לחטיבה אחת, וקדושה מיוחדת, ומאוחדת מאד. עולת ראיה ב, מט.

4

40

5

האדם וענותו את גופו, כי אם לצד המטרה של התרוממות כחותיו כולם בהתנערם מעפר גסות החומריות, המתטבעת באדם ע"י התמדת פעולותיו בהנאותיו הגסות הגופניות, כי אם 'בתעניתא יתיבנא', ששרוי בו בכל נטיותיו ורגשותיו, למען יתקדשו כולם מכח התענית, שפונה בו האדם רק לצד נפשו המשכלת ולצד תכונותיו המוסריות, התובעות ממנו תענוגים רוחניים, חסד ואמת ודעת אלהים, והוא מוצא בו בתעניתו מקומו וישוב דעתו.

עין איה שבת, א, לו.

(יח) איש אשר רוח בו. אמר רב יהודה אמר רב: כל המתעצל בהספרו של חכם ראוי לקברו בחייו, שנאמר "ויקברו אותו כנבל נחלתו כתמנת סרח בהר אפרים מצפון להר געש"⁸, מלמד שגשע עליהן ההר להרגן⁹ לגבי יהושע, הכל הרגישו ביהושע את הכובש המעשי שהביא את ישראל לארץ ירושתו, ושהפיל לפנייהם עמים רבים ומלכים אדירים. אבל מתוך הפרסום הגדול של מפעלי יהושע הגלויים, נתעצלו לחדור בערכו הרוחני הגדול של יהושע, הנביא הגדול והשקדן הגדול¹⁰, אשר לא ימוש ספר התורה ממנו וקיים "והגית בו יומם ולילה"¹¹. לא עלה היתרון הפנימי, האמיתי, הרוחני, הגנוז בנשמתו של יהושע, על לב המספידים, מפני שרק את המפעלים המוחשים אשר הובלטו כל כך בחייו הדגישו, שהם באמת טפלים הם לגבי העיקר, הערך הרוחני הצפון של יהושע עבד ד'¹². ועל כן רגש עליהן ההר להרגן. והובלט בזה גם כן הצד הצפון העיקרי בקדושת יהושע וגדולתו, לעומת הצד המפורסם והרועש הגועש שבמפעליו. עין איה שבת, יג, ו.

1

10

3

(י) עלת שבת בשבתו, על עלת התמיד ונסכה.

הקדושה התמידית, המתנוצצת ע"י קרבן התמיד בכל יום, יש לה בחינה מיוחדת מצד קדושתה היומית, שהיא נוהגת גם כן בשבת. ובא הכתוב להשמיענו, שלא רק בחינת ההוספה של הקדושה שיש בשבת לבד מבחינתו היומית התדירה, היא מצוינת ביום שבת קודש ועולה במעלתה עליו גדול, על צורת הזמן של כל יום מימות החול, אלא שגם לאותה הבחינה היומית התדירה, שמצד נקודת קדושתה בא קרבן התמיד התדירי שבכל יום, יש בשבת קודש בחינה של קדושה מיוחדת, באפן שיש קשר עצמי בין עולת השבת הבאה בשבתו, בבחינת קדושת השבת המיוחדת שבה, לעולת התמיד. וכן הנסכים, של שבת, המבליטים את קדושת שמחת התוספת של המוסף, מתייחדת היא, בסגולתה המיוחדת, לשמחת הנשמה המיוחדת ליום שבת קודש, גם מצד בחינתה התדירית, שבכל יום, שלא יחסר תכן זה ביום שבת, עד שאין שם בקדושת העבודה של השבת הרכבה של שני מיני תכנים, תכן של קרבן חול, מצד התמיד, ותכן של שמחה, מתייחדת ליום חול.

5

(ז) ועניתם את נפשתיכם. בתעניתא יתיבנא⁸⁹.

התענית בצורתה השלמה צריכה שתפעול על כל כחות האדם לרומם, להאדיר את הצד המוסרי והרוחני שבאדם מפני החומריות שהתגברה עליו. נמצא שהאדם צריך לקבץ את כל נפוצות כחותיו ורגשותיו אל תכונת התענית. אז תפעל פעולתה כראוי, להאיר לאדם את דרכו בחיים מחשבת הגופניות המאפלת עליו. על כן לשון חכמים הוא, לא 'מתענה אנא', שיורה רק על הפעולה של שלילת האכילה, שאינה נחשבת לעצמה מאומה, כי לא תחפוץ תורת ד' התמימה בסיגוף

16

ועתה בעונותינו, חרב בית המקדש ובוטל התמיד. כשהנשמות טהורות, כשאר החיים הפנימיים שבאומה הולך הוא ועולה בישרו, כשהשקיקה לצדק, ליושר, לאמת, לקדושה עליונה, ולטהרת החיים, היא קבועה, אז הקדש הכללי עומד במכונו, בית המקדש על משפטו, וסדרי עבודותיו מקשרים את העולמים ואת ההויה, את הזמן אל הנצח, את הפרטים אל מקורותיהם הכוללים, והכל עולה באחדות שלמה, ואין הפסק בשפעת האורה. אבל עתה בעונותינו, חרב בית המקדש, כשהחיים נתדלדלו, ואור הקדש שבהם הועם, אי אפשר שאור הקדש יורח בגילויו, ושכינה עלתה ונתעלתה מהגלות במכון עזה, במרכז חיי הרוח של האומה, ושפע הקדש של הארה אלהית בא רק לעתים רחוקות, וכל מיני הפסקות והסתרות מונעות את ההמשך התדירי של קדושת העבודה מלהופיע בעולם. מאחר שחרב בית המקדש, נעוצה כאן ההשפלה של ההפסקה, של הארעיות של הזרחה הקדושה בעולם, ואי אפשרותה של המשכה התמידית באין הפסק, חרב בית המקדש ובוטל התמיד.

ואין לנו לא כהן בעבודתו, ולא לוי בדוכנו, ולא ישראל במעמדו. כשהיה בית המקדש קים, וקדושת האומה בכללה עומדת בכל תקף גילויה, אז הופעת האורה של העבודה וסגולתה הופיעה על כללות הכהונה, כהנים בעבודתם, קדושת הרגש והשירה על כללות הלויים, לויים בדוכנם, קדושת קבלת השפעה רוחנית עליונה זו הופעה על כללות האומה ע"י שלוחיה, ישראל במעמדם. אבל בעונותינו, בחורבן הבית, ואורות הקדש נסתמה דרכם, אז אין די שאין הקדושה הכללית בהמון מתגלה, אלא אפילו אלה יחידים הסגולה שיש בהם דעה, שהם כאילו נבנה בית המקדש בימיהם (ברכות ל"ג), אינם יכולים כלל להוציא אל הפעל את הכח הקדוש הגנוז בהם. כי חרבן הבית בפעל הלא מעכב הוא, שאין לנו אפילו כהן יחיד, מיוחד בקדושתו, בעבודתו, ולא לוי בדוכנו, ולא ישראל במעמדו.

ואתה אמרת ונשלמה פרים שפתינו. אע"פ שנהרס הבנין הקדוש ונחרב, וכל סדרי הקדושה בקביעותם נסתמו אורותיהם מהאיר בעולם, אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם, לא זהו הקדושה הפנימית, הקבועה בתוכיותה של הנשמה הישראלית, שממנה נובע הוא כח השפה הקדושה, המיוחדת לישראל בקדושתה. וכח זה הוא יפה כ"כ, עד כדי להיות תשלומין, גם בעד המעשה היותר נכר ויותר חזק, בהיותו מסתדר בפעולה, כמו שהקרבן היותר גדול, ויותר מוכר בממשיותו, הוא קרבן הפרים. גם אותו אנו משלמים בשפתינו, שכן הדבור הקדוש, המיוחד לנו, פועל בהיותו וצירוף הפנימי את אותו הענין המקודש, להעלות ולעזר את כל העולמים ואת כל ההויה מצד פנימיותה, דוגמת מה שפעלו הקרבנות, בהתפשטותם וקדושתם, הגליה והמפורסמת, נוסף על אוצר הכבוד הפנימי המקושר עמם.

אם לא יא, א

קרבני לחמי. זבחי בעלי חיים יתמעטו מאכילת רשות ודאי, כי הכתוב אומר "כי תאוו נפשך לאכול בשר"⁷³, ואיך תאוו הנפש השלמה לאכול בשר החי, שרואה בו כלי מוכשר להשלמת הצדק ע"י ההשתדלות להיטיבו ולהשכילו. לצרכי חובת היום, יתכן להיות שעוד יעמדו בעלי חיים רבים במשך תקופה שלמה על מפתן שלימות כזה שירגילום להקריב חייהם, לקרבן לד', לאות על ההכרה הגדולה של הטובה הבאה להם, ושתבא ע"י עבודת ד' שהביאה את האדם עד הלום, להיות עולה במעלה רמה כל כך, עד ששם כל השתדלותו לרוממות הבעלי חיים וכבודם, ולפי ערך השקפתם יהיו צריכים לאותה ההדרכה, או שיהיה עדיין איזה צורך להחזיק כח המשכה בגבורה בעולם, שלא יחזור הגרוע והשפל שבמין האנושי לעשות בבחירה מעשים רעים, לעשות נסיגה לאחור בשלימות המוסרית, ויהיו הקרבנות מוציאים דבר זה אל הפועל, או שהסנהדרין אז ימצאו לנכון, על פי הכח שיש להם לעקור דבר מהתורה בשב ואל תעשה, לפטור מקרבנות החובה של מין החי, כיון שכבר חדלה הריגת החי מן המנהג של תשמישי הרשות. והמקרא מסייע שקרא הכתוב לקרבן 'לחם' "את קרבני לחמי לאשי", ואחר כך אומר "את הכבש אחד"⁷⁴, הא כיצד? כל זמן שבעלי חיים קרבים לתשמישי הרשות, עשה בעלי חיים לגבוה, אבל כשבעלי חיים אינם קרבים לרשות, עשה הקרבנות מלחם, ועל זה רמזו חז"ל: "כל הקרבנות בטלין וקרבן תודה אינה בטלה"⁷⁵, שיש בה לחם. ועל כן נאמר "וערבה לד' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות"⁷⁶, כי הנשארת אחרי ההשלמה העליונה האנושית ראוי שתהיה המנחה. ודייק הכתוב בפרשת קרבנות, "את קרבני לחמי" כדאמרן, ואמר "ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לד'"⁷⁷, היינו אתה תשיג כי סוף כל סוף יהיה הקרבן "לחמי לאשי", לחם מנחה, רק כעת עד זמן ההשלמה תאמר להם שיקריבו כבשים, ומותנה תמיד לריח ניחוח, וכיון שיבורר בזמן ההשלמה שהריגת הבעלי החיים אינה ראויה אי אפשר שתהיה לריח ניחוח.

פנקסי הרא"ה א. ח.